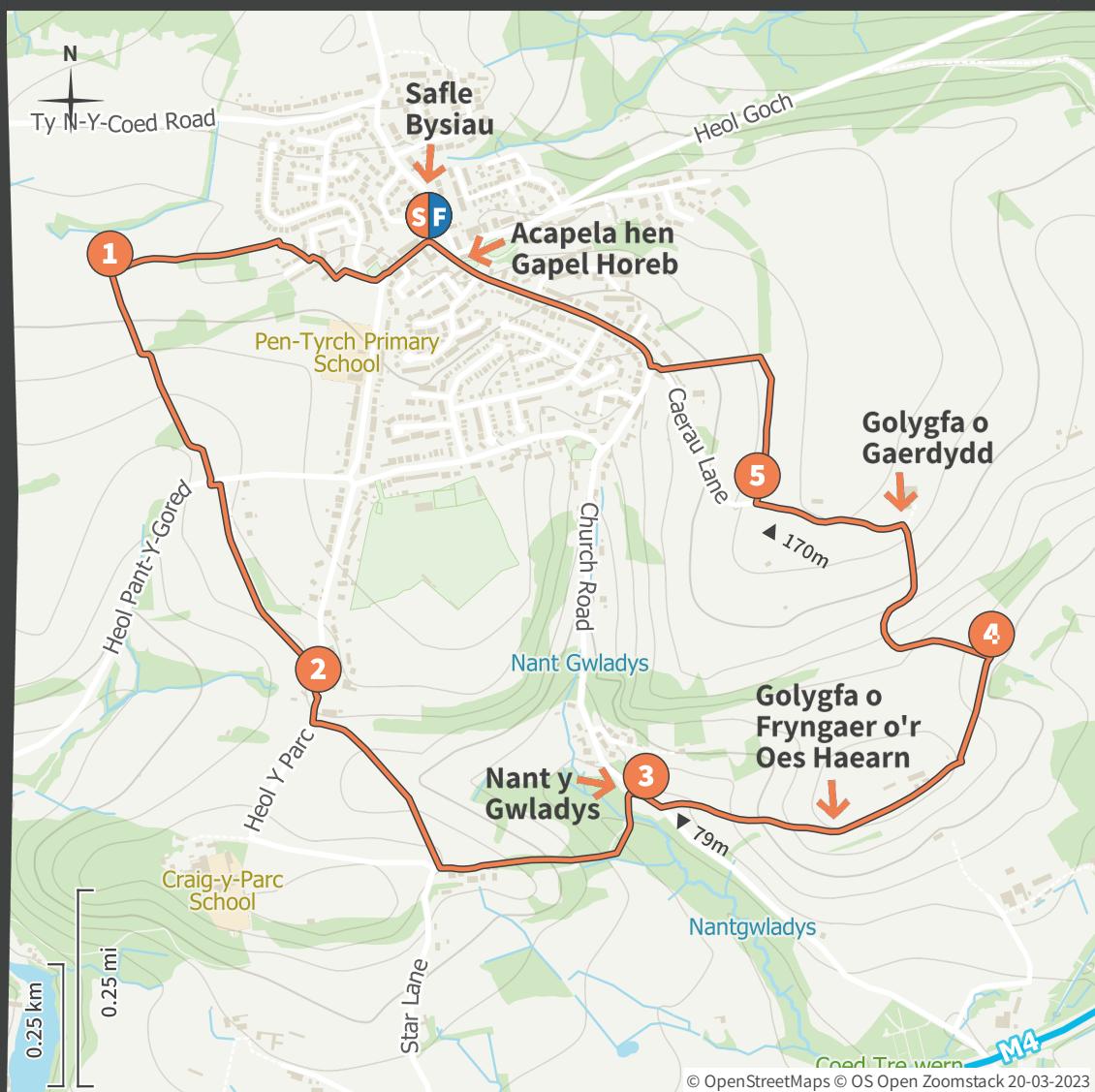

Yr Hen Lwybrau Mulod

Efallai y clywch y teithwyr hynafol gyda'u llwythi trwm.

Lonydd a ffyrrd tarmac, llwybrau graean a chaeau glaswelltog. Rhai grisiau, nant i'w chroesi ac ambell gamfa.

Wedi mwynhau'r daith gerdded hon? Mae 145 o deithiau Lwybrau i Lesiant i'w harchwilio ledled Cymru!

S Gan gychwyn o'r safle bysiau ger y siopau, ewch i'r Ch i lawr Bronllwyn a throi i'r Dd i ymuno â Heol-y-Bryn ger y fynwent. Croeswch y ffordd a cherddwch o amgylch y llecyn gwyrdd at y llwybr o flaen y tai. Dilnwch y llwybr rhwng y tai ar y Dd i Heol Gam. Trowch i'r Ch ac yn syth i'r Dd i ymuno â llwybr arall rhwng tai, at lecyn gwyrdd nes i chi gyraedd y gât fetel rhwng y garejys. Trowch i'r Ch drwy gât a dilnwch drac ar hyd gwrych ar y Ch. Ewch yn eich blaen heibio gât arall drwy ffin cae, gan fynd yn syth ymlaen nes i chi weld gât ar y Ch.

1 Ewch i lawr y cae at gât, gan gadw'r gwrych ar y Dd. Ewch yn syth yn eich blaen i lawr y cae nesaf i goedlan fechan yn y gornel. Mae llwybr yn arwain drwy'r mieri at gât arall. Cerddwch yn syth yn eich blaen gan ddilyn y gwrych ar y Dd at gât i gyraedd y ffordd (Heol Pant Y Gored). Croeswch y ffordd yn ofalus at gât gyferbyn. Gan gadw'r ffin ar y Ch, ewch yn eich blaen at y grisiau o dan y coed ac yna drwy gât i gae. Croeswch y cae at gât ar ben rhes o risiau mwdlyd y tu ôl i dŷ ar y Ch. Dilnwch y wal i'r lôn.

2 Trowch i'r Dd i ymuno â Heol-y-Parc ac yna i'r Ch wrth arwydd y llwybr troed. Wrth ddwy gât fetel, trowch i'r Dd i groesi'r cae at gât. Cerddwch i fyny i gornel Ch uchaf y cae at gât sy'n arwain at Lôn y Goch. Trowch i'r Ch i ymuno â'r cyntaf o'r hen draciau mulod suddedig. Wrth i chi gerddi i lawr i'r twnnel o goed byddwch yn mynd heibio i ddau fwthyn adfeiliadol. Cockidganol a Cockidisaf. Cerddwch i lawr nant o'r enw Nant Gwladys, sy'n tarddu o Ffynnon Catwg, ger Eglwys Catwg Sant. Dilnwch y llwybr i'r Dd gan ymuno â Church Road.

3 Croeswch y ffordd gan ddilyn y lôn gyferbyn i fyny'r allt heibio Bryngaer yn y cae ar y Ch, a ddefnyddiwyd fel gwersyll gorymdeithio gan y Rhufeiniad. Ewch yn eich blaen heibio Llywenda-Ddu. Roedd y tŷ ar y Ch i'r trac o'r enw Lôn Pant Tawel yn arfer cael ei ddefnyddio gan bererinion yn teithio o Gadeirlan Llandaf i Benrhys yn y Rhondda. Wrth gyffordd o draciau ewch dros gamfa ar y Ch i gae. Ewch fymryn i'r Dd ar draws y cae at gamfa ar y ffin bellaf. Ar ôl croesi'r gamfa cadwch i'r Ch o'r coetir gwylb a cherdded at gât sy'n arwain i lawr i'r hen drac mulod.

4 Trowch i'r Ch a mwynhewch y lôn suddedig dawel ac atmosfferig hon ymhell islaw'r caeau o'i chwmpas. Mae'r microhinsawdd cysgodol a llraith yn gartref delfrydol i redyn a phlanhigion sy'n gallu tyfu yn y cysgod. Roedd y traciau hyn yn cael eu defnyddio gan fintai o fulod yn cludo siarol, cynnrych fferm a glo o'r ardaloedd cyfagos i Caerdydd. Roedd porthmyn hefyd yn eu defnyddio i fynd â gwartheg, moch, defaid, a gwytddau i'r farchnad. Ewch yn eich blaen i fyny'r allt i Caerau Lane. Gyferbyn â sgubor, trowch i'r Ch, gan fynd heibio fferm Cefn Costyn ac ewch drwy'r gât nesaf yn y gwrych ar y Dd.

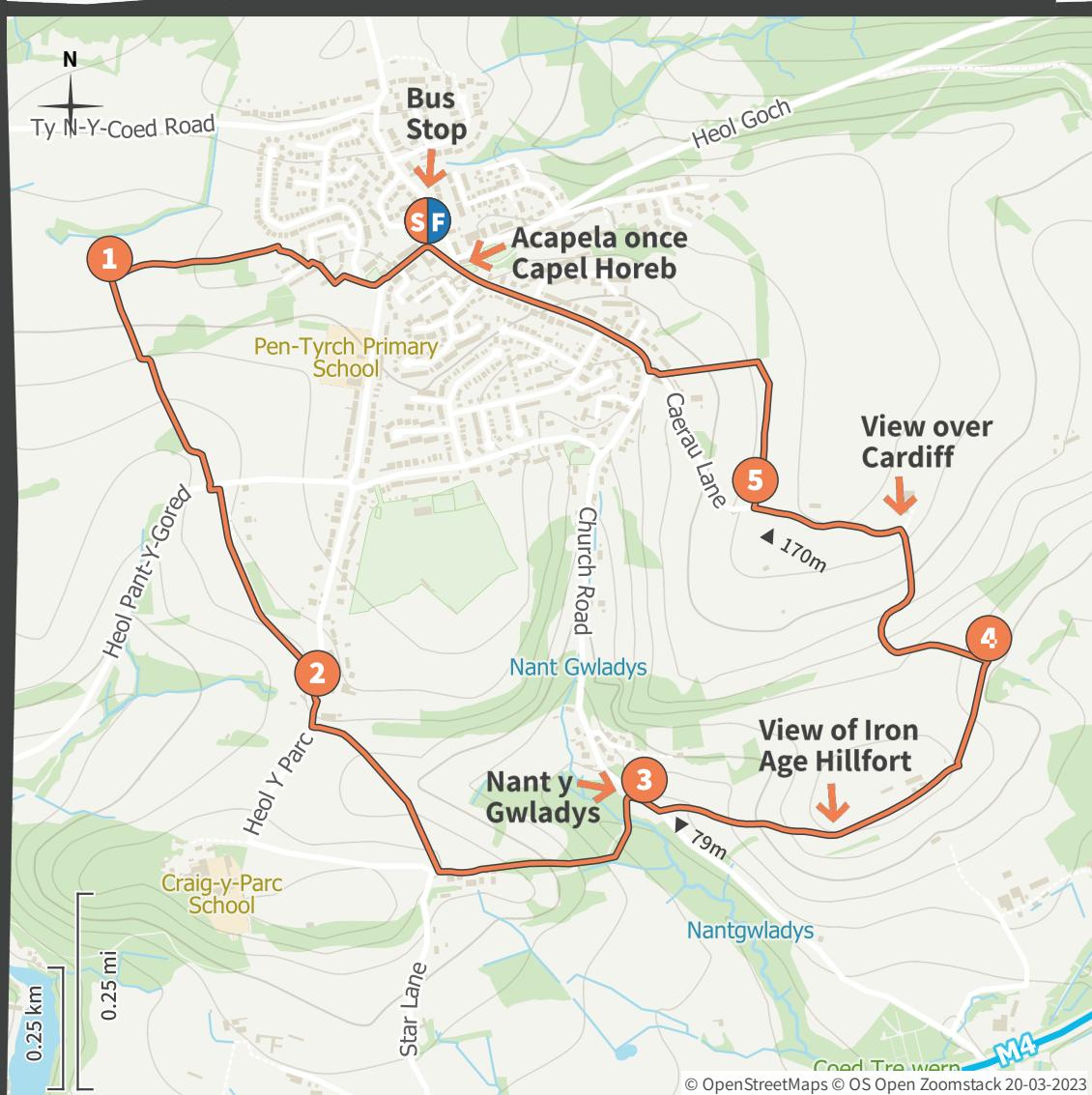
5 Dilnwch y gwrych ar y Ch yn glos o amgylch ffin y cae. Yn union ar ôl mynd drwy'r gât nesaf sylwch ar yr hen sgubor wych ar y Dd (dim mynediad i'r cyhoedd). Ewch drwy'r gât ar y Ch a cherdded i lawr ymlyn y cae i ymuno â Heol y Pentre a throi i'r Dd. Arhoswch ar y ffordd hon i ddychwelyd i'ch man cychwyn. Noder, mae Capel Horeb, a elwir nawr yn Acapela, ar y Dd. Capel Methodistiaid Calfinaidd oedd hwn. Drwy Gymdeithas y Rechabiaid, arweiniodd Horeb yr ymgrych ddirwestol leol. Nawr mae'n lleoliad cerdoriaeth, stiwdio recordio a bwyty pizza gyda bar!

The Old Mule Tracks

You may hear the ancient travellers with their heavy loads.

Tarmac lanes and roads, gravel tracks and grassy fields. Some steps, a stream crossing and a few stiles.

Enjoy this ramble? There are 145 Paths to Wellbeing routes to explore across Wales!

Moderate   174m   Circular   5.5km | 3.4m   01:50

- S** Starting from the bus stop near the shops, head L down Bronllwyn and turn R into Heol-y-Bryn by the cemetery. Cross the road and walk around the green to the path in front of the houses. Take the cutting between the houses on your R into Heol Gam. Turn L and immediately R into another passage between houses, to a green and go to the metal gate between the garages. Turn L through a gate and follow a track along a hedge on your L. Continue past another gate through a field boundary, keeping straight ahead looking for a gate on your L.
- 1** Go down the field keeping the hedge on your R to a gate. Continue straight ahead down the next field into a small copse in the corner. A path leads through the brambles to another gate. Keep straight ahead following the hedge on your R to a gate onto the road (Heol Pant y Gored). Carefully cross the road to a gate opposite. Keeping the boundary on your L. Proceed to some steps under trees then through a gate into a field. Cross this to a gate at the top of some muddy steps behind a house on your L. Follow the wall around to the lane.
- 2** Turn R on Heol y Parc then L at a footpath sign. At two metal gates, turn R to cross the field to a gate. Ascend the hill to the top L-hand corner of the field to a gate that leads onto a lane, Lon y Goch. Turn L and you will join the first of the sunken old mule tracks. As you descend into the tunnel of trees you will pass two derelict cottages, Cockidganol and Cockidisaf. Drop down to a stream called Nant Gwladys, that emerges from a spring, Ffynnon Catwg, at St Catwg's Church. Follow the track R and emerge onto Church Road.
- 3** Cross the road taking the lane opposite going uphill past a Hill Fort in the field on your L, used as a marching camp by Romans. Continue past Llwynda'-Ddu (Black Grove) the house on the L onto a track called Pant Tawel Lane used by pilgrims travelling from Llandaff Cathedral to Penrhys in the Rhondda. At a junction of tracks take a stile on your L into a field. Head slightly to your R across the field to a stile in the far boundary. After the stile keep to the L of the wet woodland ahead to a gate that drops into the old mule track.
- 4** Turn L and enjoy this quiet and atmospheric sunken lane well below the surrounding fields. The shaded and damp microclimate encourages ferns and shade tolerant plants. These tracks were used by caravans of mules transporting charcoal, farm produce and coal from the surrounding areas to the plains of Cardiff. Also, drovers driving cattle, pigs, sheep, and geese on their way to market. Proceed uphill to Caerau Lane opposite a barn, turn L, passing Cefn Costyn farm and take the next gate through the hedge on your R.
- 5** Closely follow the hedgerow on your L around the field boundary. Just after passing through the next gate notice the fine old barn on your R (no public access). On your L take the gate and walk down the field margin to join Heol y Pentre and turn R. Continue on this road to return to your start. Notice Horeb Chapel now known as Acapela on your R. It was a Calvinistic Methodist Chapel. Horeb, through the Rechabites Society, led the local campaign for abstinence. Now it is a music venue, recording studio and pizza restaurant with a bar!